

Znaky a čtení (5)

ekallum (É.GAL) „palác“*muškēnum* (MAŠ.EN.GAG) „muškén“

úr

Přepis (5)

1. *šum-ma a-wi-lum lu wardam* (İR) *lu amtam* (GÉME) *ḫal-qá-am ša ekallim* (É.GAL) *ù lu muškēnim* (MAŠ.EN.GAG) *i-na bi-ti-šu ir-ta-qi-ma* (§16)
2. *eqlum* (A.ŠĀ-um) *GIŠ:kirûm* (GIŠ:KIRI₆) *ù bitum* (É) *ša rēdîm* (AGA.UŠ) *bā'irim* (ŠU.ĤA) *ù na-ši bi-il-tim a-na kaspim* (KÛ.BABBAR) *ú-ul i-na-ad-di-in* (§36)
3. *bilat* (GÛ.UN) *eqlim* (A.ŠĀ) *ša ša-na-tim* (§62)
4. *šum-ma a-wi-lum i-na ma-at nu-ku-úr-tim wardam* (İR) *amtam* (GÉME) *ša a-wi-lim iš-ta-am* (§280)

Slovíčka (5)

<i>ekallum</i> s.	palác
<i>muškēnum</i> s.	muškén
<i>irtaqi</i> v.	ukryl(a), schoval(a)
<i>mātum</i> s. f.	země
<i>nukurtum</i> s. f.	nepřátelství

Překlad (5)

1. jestliže někdo ukryl ve svém domě uprchlého otroka nebo otrokyni (patřící) paláci nebo muškénovi
2. pole, zahrada a dům (patřící) vojáku *r.*, vojáku *b.* a daňovému poplatníku nebudou prodány
3. výnos pole za (tyto) roky
4. jestliže někdo koupil v nepřátelské zemi otroka (nebo) otrokyni (patřící) avílovi

7 Pronomina

Ve starobabylonštině rozeznáváme zájmena osobní, přivlastňovací, ukazovací, vztažná, tázací a neurčitá. Z morfologického hlediska se zájmena dělí na zájmena stojící samostatně ve větě (zájmena samostatná) a zájmena, která se napojují na nominální nebo verbální tvar (zájmena sufugovaná). U zájmen se většinou rozeznává kategorie rodu (maskulinum a femininum), čísla (singulár a plurál) a pádu. Kromě nominativu, genitivu a akusativu mají některá zájmena samostatné tvary pro dativ. Tvary, které uvádíme v paradigmatech, mají však celou řadu variant, a to zejména v diposech.

7.1 Personální pronomina

7.1.1 Samostatná personální pronomina

Mají tři odlišné tvary pro nominativ, genitiv/akusativ a dativ.

	nom.		gen./akus.	dat.
			sg.	
1.	<i>anāku</i>	„já“	<i>jāti</i>	<i>jāšim</i>
2. m.	<i>attā</i>	„ty“	<i>kāta</i>	<i>kāšim</i>
2. f.	<i>attī</i>	„ty“	<i>kāti</i>	<i>kāšim</i>
3. m.	<i>šū</i>	„on“	<i>šuāti</i>	<i>šuāšim, šāšim</i>
3. f.	<i>šī</i>	„ona“	<i>šuāti</i>	<i>šuāšim, šāšim</i>
			pl.	
1.	<i>nīnu</i>	„my“	<i>niāti</i>	<i>niāšim</i>
2. m.	<i>attunu</i>	„vy“	<i>kunūti</i>	<i>kunūšim</i>
2. f.	<i>attina</i>	„vy“	<i>kināti</i>	<i>kināšim</i>
3. m.	<i>šunu</i>	„oni“	<i>šunūti</i>	<i>šunūšim</i>
3. f.	<i>šina</i>	„ony“	<i>šināti</i>	<i>šināšim</i>

Samostatných zájmen se většinou užívá jen při zdůraznění nebo ve větách jmenných (např. *bēlum anāku* „já (jsem) pánem“ nebo *bēlī attā* „můj pán (jsi) ty“). Vyskytují se ovšem jen zřídka, protože kategorie osoby je vyjádřena ve finitním slovesném tvaru (např. *tašpurī* - *tašpur* „ty jsi poslala“ – „ty jsi poslal“).

Samostatná osobní zájmena 3. osoby singuláru i plurálu se užívají též ve funkci ukazovacích zájmen (viz 7.3).

7.1.2 Sufigovaná personální pronomina

Sufigovaná personální pronomina rozlišují rovněž kategorii rodu (m., f.), osoby (1., 2., 3.), čísla (sg., pl.) a pádu (gen., dat., akus.).

sg.	gen.	dat.	akus.
1.	-ī / -ja / -'a	-am / -m/ -nim	-ni
2. m.	-ka	-kum	-ka
2. f.	-ki	-kim	-ki
3. m.	-šu	-šum	-šu
3. f.	-ša	-šim	-ši

pl.	gen.	dat.	akus.
1.	-ni	-niāšim	-niāti
2. m.	-kunu	-kunūšim	-kunūti
2. f.	-kina	-kināšim	-kināti
3. m.	-šunu	-šunūšim	-šunūti
3. f.	-šina	-šināšim	-šināti

Sufigované osob. zájmeno 1. os. sg. má v genitivu tři alomorfy (-ī, -ja, 'a).

Jejich distribuce závisí na předchozí hlásce. Alomorf -ī se používá, končí-li slovo konsonantem (*bēl-ī* „můj pán“), alomorf -ja po dlouhém vokálu (s výjimkou -ū v nom. pl.) (*ana bēl-ja* „mému pánovi“, nom. du. *uznā-ja* „mé uši“), zatímco alomorf 'a se objevuje po vokálu -ū (*alpū-'a* „mí volí“).

V dativu se po konsonantu napojuje v 1. os. sg. sufix -am: *išruk-am* „věnoval(a) mi“, po dlouhém vokálu (v 2. a 3. os. pl.) sufix -nim: *išrukū-nim* „věnovali mi“. Ve 2. os. sg. f. se napojuje alomorf -m: *tašrukī-m* „věnovala jsi mi“.

Genitivní tvary sufigovaných osobních zájmen se napojují na jména ve statu constructu a vyjadřují zpravidla přivlastnění, např. *bīl-ī* „můj dům“, *bēl-šu* „jeho pán“. Kromě toho se mohou napojovat i na předložky, např. *ittī-šu* „s ním“, *balū-šunu* „bez nich“, atd.

Akusativní a dativní tvary sufigovaných osobních zájmen slouží k označení přímého, resp. nepřímého objektu; např. akus. *išruk-šu* „věnoval(a) jej“ a dat. *išruk-šum* „věnoval(a) mu“ (viz kap. 15).

7.1.2.1 Změny na morfofonematických švech

Při napojování sufixů začínajících na /š/ (-šu, -ša, -ši, -šunu, -šina, -šunūti, -šināti, -šum, -šim, -šunūšim, -šināšim) na konsonanty /d, t, ṭ, z, s, ṣ, š/ dochází k hláskové změně na /-ss-/ např.:

*māt-šu	>	mās-su	„jeho země“
*amat-šu	>	amas-su	„jeho služebnice“
*warad-šunu	>	waras-sunu	„jejich služebník“
*qaqqad-ša	>	qaqqas-sa	„její hlava“
*rēš-ša	>	rēs-sa	„její hlava“ (viz 3.2.2.2.1)

Při napojování sufixů začínajících na hlásky -š nebo -k na sufixy končící na konsonant -m dochází k asimilaci -m k následujícímu -š nebo -k, např. *iddinūkušu* < **iddinū-kum-šu* „dali ti ho“ (viz 3.2.2.2.1, 14.1.1).

7.2 Samostatná posesivní pronomina

Zájmena přivlastňovací mají adjektivní flexi, mají nom., gen. a akus. tvary. Stojí-li v postavení přivlastku, kladou se za jméno, k němuž se vztahují, a shodují se s ním v rodě, čísle a pádu.

	sg. m.	sg. f.	pl. m.	pl. f.
1. os. sg.	<i>jûm</i>	<i>jattum/n</i>	<i>juttun</i>	<i>jattun</i>
2. os. sg.	<i>kûm</i>	<i>kattum/n</i>	<i>kuttun</i>	–
3. os. sg.	<i>šûm</i>	<i>šattum/n</i>	–	–
1. os. pl.	<i>nûm</i>	<i>niattum/n</i>	–	–
2. os. pl.	<i>kunûm</i>	–	–	–
3. os. pl.	<i>šunûm</i>	–	–	–

Tato samostatná zájmena mají rovněž tvary v genitivu a akusativu, např. *jêm* (gen.), *jâm* (akus.).

nom.: *kāma ṣuḥārum jûm ul tīde*
„cožpak nevíš, že (ten) služebník je můj?“

gen.: *ina tibnim jêm ša Šillija tappūka izibakkum*
„z mé slámy, kterou ti přenechal Šillija, tvůj společník“
aššum še'im kēm aštanapparakkum
„kvůli tvému obilí ti stále pšíši“

akus.: *šumma lā kī'am jāmma šūbilam*
 „není-li tomu tak, (pak) mi pošli mého sem!“
wardam lā kām taššima
 „otroka, který není tvůj, jsi odvedl“

Samostatná přivlastňovací zájmena se vyskytují velmi zřídka. Obvykle je přivlastnění vyjadřováno genitivními tvary sufigovaných osobních zájmen.

7.3 Demonstrativní pronomina

Samostatná osobní zájmena 3. osoby singuláru i plurálu (flexe viz 7.1.1) se užívají též ve funkci ukazovacích zájmen: „tento, zmíněný, uvedený“, např. *amtum šī* „tato otrokyně“, *awīlam šuāti* „tohoto člověka“, atd.

Ukazovací zájmena *annūm* a *ullūm* mají flexi shodnou s flexí adjektiv. Kladou se za substantiva, ke kterým se vztahují. Pro odkaz na blízký předmět se používá zájmeno *annūm* „tento“, pro vzdálený předmět zájmeno *ullūm* „onen“:

<i>bītum annūm</i>	„tento dům“
<i>kiriam anniam</i>	„tuto zahradu“
<i>maḥar šībūtīm annūtīm</i>	„před těmito starci“
<i>tuppam ullītām</i>	„onu tabulku“
<i>alpū ullūtum</i>	„oni volí“

annūm „tento“

sg.	m.	f.
nom.	<i>annūm</i>	<i>annūtum</i>
gen.	<i>annīm</i>	<i>annūtīm</i>
akus.	<i>anniam</i>	<i>annītām</i>
pl.		
nom.	<i>annūtum</i>	<i>anniātum</i>
gen./akus.	<i>annūtīm</i>	<i>anniātīm</i>

ullūm „onen, tamten“

sg.	m.	f.
nom.	<i>ullūm</i>	<i>ullūtum</i>
gen.	<i>ullīm</i>	<i>ullūtīm</i>
akus.	<i>ulliam</i>	<i>ullītām</i>

pl.		
nom.	<i>ullūtum</i>	<i>ulliātum</i>
gen./akus.	<i>ullūtīm</i>	<i>ulliātīm</i>

7.4 Relativní pronomeni ša

Relativní zájmeno *ša* se nejčastěji užívá v relativních větách (viz 29.1.1) a před přivlastňovacím genitivem při opisu genitivního spojení (viz kap. 6.5). Řidčeji je doloženo v ustálených lexikalizovaných výrazech.

7.4.1 Relativní věty

ana errešim ša el-ša řābu „pachtýři, který je pro ni dobrý“
šarrum ša ana māti-šu ērubu „král, do jehož země jsem vstoupil“
awīlum ša ḥulqum ina qāti-šu šabtu
 „člověk, v jehož ruce byla ztracená věc zadržena“

7.4.2 Lexikalizované výrazy

V ustálených lexikalizovaných výrazech se lze setkat i se starší vrstvou tvarů tohoto zájmena, u kterého se rozlišoval rod, číslo a pád (sg. m. nom. *šu*, gen. *ši*, akus. *ša*, sg.f. *šāt*, pl. pro oba rody a všechny pády *šūt*).

<i>ša pařārim</i>	„to (stříbro) na vykoupení“	>	„výkupné“
<i>ša ḥattātīm</i>	„ten (mající) žezla“ (označení vojenské hodnosti)		
<i>šāt mūši</i>	„ta (hlídka) noci“	>	„noční hlídka“
<i>šūt reši</i>	„ti (lidé) u hlavy (panovníka)“	>	„dvořané“

Vyskytuje se též u osobních jmen, např. *Šu-Sīn* „ten (muž) Sīna“; *Šāt-Ištar* „ta (žena) Išтары“.

7.5 Interrogativní pronomina

Některá tázací zájmena se skloňují jako substantiva, některá jako adjektiva, jiná jsou nesklonná.

Jako substantiva se skloňují zájmena *mannum* „kdo?“ a *mīnum* „co?“:

nom.	<i>mannum</i>	<i>mīnum</i>
gen.	<i>mannim</i>	<i>mīnim</i>
akus.	<i>mannam</i>	<i>mīnam</i>

Např.:

<i>ina bītī-ka mannum beri</i>	„kdo má hlad v tvém domě?“
<i>mīnum ša libba-ki imrašu-ma</i>	„co je to, co tvé srdce zarmoutilo?“
<i>šunu manna palhū-ma</i>	„koho se oni bojí?“

Na některá tázací zájmena se ještě napojují sufigovaná osobní zájmena:

<i>mīn-ī</i> „co mého?“	<i>mannum mīnī ilqe</i> „kdo si na mně co vzal?“
<i>mīn-šu, mīš-šu</i> „co jeho?“	<i>mīnšu tādur</i> „čeho ses polekal?“
<i>mannā-ši</i> „kdo (je) ona?“	<i>mannāši awiltum ša ittī-ka telqū-ši</i> „kdo (je) ta žena, kterou sis vzal s sebou?“
<i>mannā-šu</i> „kdo (je) on?“	<i>mannāšu ša ištu ešer šanātīm rīqāta-ma</i> <i>u šum-ni damqam ina ālī-ni tumassaku</i> „kdo (jsi) ty, jenž jsi po deset let nečinný a naše dobré jméno v našem městě stále poškozuješ!“

Připojování sufigovaných osobních zájmen k tázacím zájmenům *mannum* a *mīnum* je ovšem velmi málo frekventované.Adjektivní flexi má zájmeno *ajjum* „který?, jaký?“:

	m.		f.
		sg.	
nom.	<i>ajjum</i>		<i>ajjūtum</i>
gen.	<i>ajjim</i>		<i>ajjītīm</i>
akus.	<i>ajjam</i>		<i>ajjītām</i>
		pl.	
nom.	<i>ajjūtum</i>		<i>ajjātum</i>
gen./akus.	<i>ajjūtīm</i>		<i>ajjātīm</i>

Např.:

<i>ana šibūt ekallim ajjītīm</i>	„na jaké přání paláce?“
<i>ina ajjim awātī tešme</i>	„do kterého (dne) jsi poslouchal má slova?“

K nesklonným tázacím zájmenům patří:

<i>ajjiš, eš</i> „kam?, kudy?“	<i>ajjiš pānī-kunu šaknātunu</i> „kam chcete jít?“
	<i>eš tadāl</i> „kudy se touláš?“
<i>ajjikī'am</i> „kde?“	<i>u šuhārū ipram ajjikī'am imahharū</i> „a kde mají služebníci dostat přiděly?“
<i>ajjišam, ešam</i> „kam?“	<i>šunu ešam illikū-ma</i> „kam odešli?“

7.6 Indeterminovaná pronomina

Neurčitá zájmena *mamma(n)*, *mimma*, *kal(i)* a *ajjišamma* jsou nesklonná. Neurčité zájmeno *ajjumma* se skloňuje jako adjektivum.

<i>mamma(n)</i>	„někdo, kdokoliv“, po záporu „nikdo“
<i>mimma</i>	„něco, cokoliv“, po záporu „nic“
<i>ajjišamma</i>	„někam, kamkoliv“, po záporu „nikam“
<i>ajjumma</i>	„nějaký, jakýkoliv“, po záporu „žádný“
<i>kala / kali / kal</i>	1. „každý“ 2. „celý“

Flexe zájmena *ajjumma*:

sg.	m.	f.
nom.	<i>ajjumma</i>	<i>ajjūtumma</i>
gen.	<i>ajjimma</i>	<i>ajjītīmma</i>
akus.	<i>ajjamma</i>	<i>ajjītāmma</i>
pl.	m.	f.
nom.	<i>ajjūtumma</i>	<i>ajjātumma</i>
gen./akus.	<i>ajjūtīmma</i>	<i>ajjātīmma</i>

Např.:

<i>ina mūšim ajjumma laḥanna issukšu-ma</i>	„v noci někdo (dosl.: nějaký) po něm hodil hrnečkem“
<i>anāku eli ajjimma še'am tšu</i>	„já že mám vůči někomu (dosl.: nějakému) (pohledávku) obilí?“
<i>lāma Marduk-mušallim ajjišamma ištapru</i>	„dříve než Marduk- -mušallim kamkoliv napíše“

Kromě nesklonného tvaru *mimma* „něco, cokoliv“ má starobabylonská ština ještě neurčité zájmeno *mimmū* „všechno“, které se skloňuje: nom. *mimmū*, gen. *mimmē*, akus. *mimmā*, st.c. *mimmē*.

Na tento sklonný tvar se rovněž napojují zájmena nebo závislý genitiv, např.:

<i>mimmū-šu</i>	„jeho vše, jeho veškerý majetek“
<i>mimmē bēl bītīm</i>	„vše (tj. veškerý majetek) vlastního domu“
<i>mimmē aḥātī-ja</i>	„vše (tj. veškerý majetek) mé sestry“

Často se vyskytuje ustálené spojení *mimma šumšu* „vše, cokoliv“;
dosl.: „vše (co má) své jméno“

u mimma šum-šu maḥar šībī ana maššārūtīm iddin-ma
„a cokoliv dal před svědky do opatrování“

Stojí-li nesklonné zájmeno *kala/kali/kal* ve st. c. před jménem
v gen./akus. pl., má význam „každý“: *kali mūšiātīm ula šālaku* „každou
noc nespím“. Stojí-li za ním jméno v gen. sg., znamená „celý“: *kala*
ūmim u kala mūšim abtanak-ki „celý den a celou noc nad tebou pláči“;
abū-ni ša kali šattim ša būnī-ni ipušu „náš otec, jenž nám celý rok dělal,
co nám (viděl) na očích (dosl.: na tvářích)“. Stojí-li zájmeno *kal/kali* se
sufigovaným osobním zájmenem za jménem v pl., znamená „všichni“:
niši kala-šina ina bīt N likammer „nechť shromáždí všechny lidi v domě
N“, *šuhārātīm kali-šina* „všechny služebnice“.

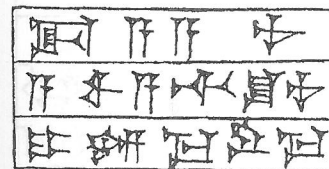
7.7 Reflexivita

Zájmena zvrtná se ve starobabylonštině nevyskytují, místo nich se
k vyjádření reflexivity používají různé opisy pomocí slov *ramānum*
„(vlastní) osoba“ a *pagrum* „tělo“. Reflexivita může být také vyjádřena
přímo užitím určitého slovesného tvaru (viz dále rozšířené kmény slo-
vesné kap. 27).

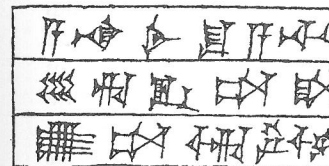
Např.:

šamnum ana šena ramān-šu izūz „olej se rozdělil na dvě (části)“
ramān-ka ušur / pagar-ka ušur „opatruj se!“
mimma ana pagrī-ki lā tana idī „nedávala jsi na sebe vůbec pozor“
šum ḥabālim pagar-ki tašakkanī „děláš si jméno (pověst) škůdce“

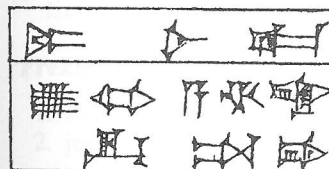
Cvičení (1)

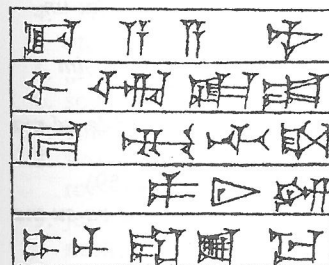
1. – §9

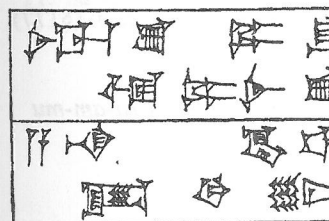
3. – §137

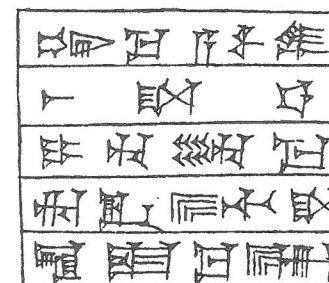
5. – §159

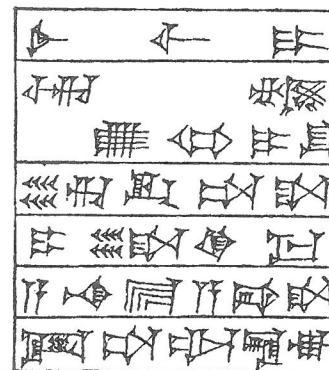
6. – §177

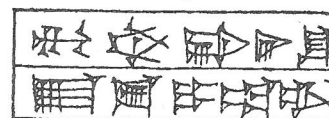
8. – §177

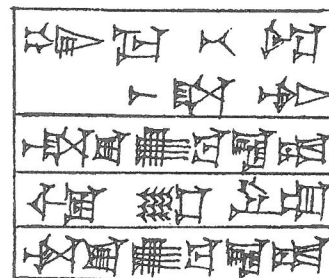
2. – §128

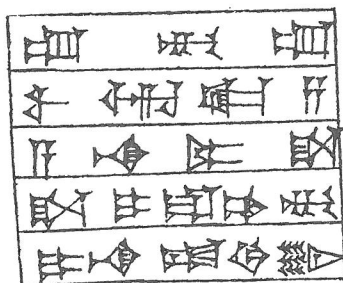
4. – §142

7. – §2

9. – §129

10. – §150

Znaky a čtení (1)

zu, také *sú*

aššatum (DAM) „manželka“

bar, také *pár*

Přepis (1)

1. *da-a-a-nu a-wa-a-ti-šu-nu i-im-ma-ru-ma* (§9)
2. *šum-ma a-wi-lum aš-ša-tam i-ḥu-uz-ma ri-ik-sa-ti-ša la iš-ku-un* (§128)
3. *a-na sinništum* (MUNUS) *šu-a-ti še-ri-ik-ta-ša ú-ta-ar-ru-ši-im* (§137)
4. *sinništum* (MUNUS) *ši-i ar-nam ú-ul i-šu še-ri-ik-ta-ša i-le-qé-ma a-na bīt (É) a-bi-ša it-ta-al-la-ak* (§142)
5. *mārat-ka* (DUMU.MUNUS-ka) *ú-ul a-ḥa-az iq-ta-bi* (§159)
6. *da-a-a-nu wa-ar-ka-at bīt (É) mu-ti-ša pa-ni-im i-pār-ra-su-ma* (§177)
7. *mu-ub-bi-ir-šu bīs-sú (É-sú) i-tab-ba-al* (§2)
8. *aššas-sú* (DAM-sú) *mārā-šu* (DUMU-šu) *ú māras-sú* (DUMU.MUNUS-sú) *a-na kaspim* (KÜ.BABBAR) *id-di-in* (§177)
9. *šum-ma be-el aš-ša-tim aš-ša-sú ú-ba-la-aṭ ú šar-ru-um waras-sú* (İR-sú) *ú-ba-la-aṭ* (§129)
10. *um-mu-um wa-ar-ka-sà a-na mārī-ša* (DUMU-ša) *ša i-ra-am-mu i-na-ad-di-in* (§150)
11. *a-na še-ri-ik-ti sinništum* (MUNUS) *šu-a-ti mu-sà ú-ul i-ra-ag-gu-um* (§163)

Slovíčka (1)

<i>awātum</i> s. f.	slovo, záležitost
<i>immarū</i> v.	oni prozkoumají
<i>iškun</i> v.	položil(a)
<i>utarrū-šim</i> v.	oni jí vrátí
<i>ittallak</i> v.	odejde, půjde
<i>aḥḥaz</i> v.	vezmu si
<i>warkatum</i> s.	záležitost, pozůstalost
<i>iparrasū</i> v.	oni rozhodnou
<i>itabbal</i> v.	odnese si
<i>uballaṭ</i> v.	nechá naživu
<i>mutum</i> s.	manžel
<i>pānūm</i> adj.	f. <i>pānītum</i> dřívější
<i>šarrum</i> s.	král
<i>ša irammu</i> v.	kterého má rád(a)
<i>išu</i> v.	má

Překlad (1)

1. soudcové prozkoumají jejich záležitost
2. jestliže si někdo vzal manželku a neuzavřel o ní smlouvy (dosl.: nepoložil její smlouvy)
3. této ženě vrátí její věno
4. tato žena nemá viny, vezme si své věno a odejde do domu svého otce
5. „tvoji dceru si nevezmu“ řekl
6. soudcové rozhodnou o pozůstalosti domu jejího dřívějšího manžela
7. jeho žalobce si odnese jeho majetek (dosl.: dům)
8. svoji manželku, svého syna a svou dceru prodal (dosl.: dal za stříbro)
9. jestliže pán manželky nechá naživu svou manželku, (tedy) i král nechá naživu svého otoka
10. matka dá svou pozůstalost svému synovi, kterého má ráda
11. na věno této ženy nebude její muž uplatňovat nároky

Cvičení (2)

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

1. - §3

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

3. - §54

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

5. - §192

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

7. - §32

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

2. - §143

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

4. - §176

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

6. - §282

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

8. - §233

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

9. - §272

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

11. - §122

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

10. - §104

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰
𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

12. - §125

Znaky a čtení (2)

𐌲

ni, také lí, lé

𐌲𐌰𐌹𐌳𐌰𐌽𐌰𐌹𐌳𐌰

GIŠ:ereqqum (GIŠ:MAR.GÍD.DA)
„nákladní vůz“

Přepis (2)

1. *šum-ma di-nu-um šu-ú di-in na-pí-iš-tim a-wi-lum šu-ú id-da-ak* (§3)
2. *sinništam* (MUNUS) *šu-a-ti a-na me-e i-na-ad-du-ú-ši* (§143)
3. *šum-ma še'am* (ŠE) *ri-a-ba-am la i-le-i šu-a-ti ú bi-ša-šu a-na kaspim* (KÜ.BABBAR) *i-na-ad-di-nu-ma* (§54)
4. *ù mi-im-ma ša mu-sà ù ši-i iš-tu in-ne-em-du ir-šu-ú* (§176)
5. *ú-ul a-bi at-ta ú-ul um-mi at-ti iq-ta-bi* (§192)
6. *šum-ma wardum* (İR) *a-na be-lí-šu ú-ul be-lí at-ta iq-ta-bi ki-ma waras-sú* (İR-sú) *ú-ka-an-šu-ma be-el-šu ú-zu-un-šu i-na-ak-ki-is* (§282)
7. *šum-ma i-na bi-ti-šu ša pa-ṭa-ri-im i-ba-aš-ši šu-ma ra-ma-an-šu i-pa-aṭ-ṭa-ar* (§32)
8. *i-na kasap* (KÜ.BABBAR) *ra-ma-ni-šu* (§233)
9. *šum-ma a-wi-lum GIŠ:ereqqam-ma* (GIŠ:MAR.GÍD.DA-ma) *a-na ra-ma-ni-ša!(šu) i-gur* (§272)
10. *šum-ma tamkārūm* (DAM.GĀR) *a-na šamallēm* (ŠĀMAN.LĀ) *še'am* (ŠE) *šipātīm* (SÍK) *šamnam* (Ī.GIŠ) *ù mi-im-ma bi-ša-am a-na pa-ša-ri-im id-dí-in* (§104)
11. *šum-ma a-wi-lum a-na a-wi-lim kaspam* (KÜ.BABBAR) *ḥurāšam* (GUŠKIN) *ù mi-im-ma šum-šu a-na ma-ša-ru-tim i-na-ad-di-in mi-im-ma ma-la i-na-ad-di-nu ši-bi ú-kál-lam ri-ik-sa-tim i-ša-ak-ka-an-ma a-na ma-ša-ru-tim i-na-ad-di-in* (§122)
12. *mi-im-mu-šu it-ti mi-im-me-e be-el bītīm* (É) *iḥ-ta-li-iq* (§125)

Slovíčka (2)

<i>inaddū-ši</i> v.	oni ji hodí
<i>mû</i> s. pl. t.	gen./akus. <i>mê</i> voda
<i>riābum</i> (<i>rābum</i>) v.	nahradiť, vrátit
<i>ištu</i> conj.	od té doby, co
<i>ša paṭārim</i>	výkupné
<i>ipaṭṭar</i> v.	vykoupí, vyplatí
<i>lā ile"i</i> v.	nemůže
<i>innemdu</i> v.	založili společnou domácnost
<i>iršú</i> v.	vlastnili, nabyli
<i>ukān-šu</i> v.	usvědčí ho
<i>inakkis</i> v.	uřízne
<i>uznum</i> s. f.	ucho
<i>ramānum</i> s.	vlastní (osoba)
<i>ereqqum</i> s. f.	nákladní vůz
<i>šamallūm</i> s.	menší kupec, překupník, zprostředkovatel

<i>ukallam</i> v.	označí, ukáže
<i>išakkan</i> v.	položí
<i>riksātīm šakānum</i>	uzavřít smlouvy
<i>mimma mala</i> conj.	vše, co

Překlad (2)

1. jestliže (je) tento spor sporem hrdelním, tento člověk bude usmrčen
2. tuto ženu hodí do vody
3. jestliže nemůže vrátit obilí, jeho (samotného) a jeho majetek prodají (dosl.: dají za stříbro)
4. a vše, čeho její manžel a ona nabyli od té doby, co založili společnou domácnost
5. řekl: „ty nejsi můj otec, ty nejsi moje matka“
6. jestliže otrok řekl svému pánovi: „ty nejsi můj pán“, jeho pán ho usvědčí jako svého otroka a uřízne mu ucho
7. jestliže v jeho domě jsou (peníze) na vykoupení, on sám se vykoupí
8. za své vlastní stříbro
9. jestliže si někdo najal nákladní vůz
10. jestliže obchodník dal zprostředkovateli k prodeji obilí, vlnu, olej nebo jakýkoli majetek
11. jestliže někdo chce dát někomu do úschovy stříbro, zlato nebo cokoli jiného, vše, co chce dát, ukáže svědkům, uzavře smlouvy a dá do úschovy
12. jeho majetek se ztratil s majetkem majitele domu

Cvičení v přepisu (3)

Přepis (3)

1. *a-na mi-nim šu-ú ip-te* (AbB 1, 33, 37–38)
2. *i-na ka-at-tim ḥi-ṭa-am la a-ra-aš-ši* (AbB 1, 52, 33–34)
3. *i-na ka-at-tim lu-ba-ra-am at-ta-al-ba-aš-ši* (AbB 3, 79, 7–8)
4. *ù ki-ma A-pil-D:Sîn (A-pil-D:EN.ZU) nu-ú-um ú-ul ti-de-e* (AbB 9, 1, 33–34)
5. *a-di še-am šu-a-am ú-ul a-ma-ar* (AbB 3, 79, 8–9)
6. *e-li-ja mi-na-am ti-šu-ú* (AbB 2, 101, 22)
7. *a-na ra-ma-ni-ja mi-na-am e-te-ne-pu-u[š]* (AbB 2, 110, 17–18)
8. *mi-nu-um ša li-ba-ki im-ra-šú-ma* (AbB 2, 157, 4–5)
9. *šu-nu ma-an-na pa-al-ḥu-ma* (AbB 3, 10, 12)
10. *ma-an-nu-um ma-an-na-am i-pa-al* (AbB 7, 110, 10–11)

Slovička (3)

<i>ana m̄nim</i> pron.	proč?
<i>ipte</i> v.	otevřel(a)
<i>libbum</i> s.	srdce
<i>ḥiṭum</i> s.	1. chyba, omyl 2. ztráta, škoda
<i>lā arašši</i> v.	nemám, nezískám
<i>lubārum</i> s.	starý oděv
<i>attalbaš-ši</i> v.	oblékl(a) jsem (si) ji
<i>k̄tma</i> conj.	že, protože
<i>adi</i> conj.	dokud
<i>ul ammar</i> v.	nespatřím
<i>tīšu</i> v.	máš
<i>ēteneppuš</i> v.	stále dělám
<i>imrašu</i> v.	zarmoutil(a)
<i>palḥū</i> v.	oni se bojí
<i>ippal</i> v.	zaplatí
<i>tīde</i> v.	víš

Překlad (3)

1. proč on otevřel?
2. ať neutrpím žádnou škodu ve tvé (záležitosti)!
3. pro tvou (záležitost) jsem si oblékl starý oděv
4. a nevíš, že (je) Apil-Sîn náš?
5. dokud jeho obilí nespátřím
6. co ti dlužím? (dosl.: co na mně máš?)
7. co dělám stále (jen) pro sebe?
8. co (je to), co zarmoutilo tvé srdce?
9. koho se bojí?
10. kdo komu zaplatí?

Cvičení v přepisu (4)

Přepis (4)

1. *aš-šu-um bi-it* DIŠ:U-bar-D:Sîn (DIŠ:U-bar-D:EN.ZU)
bi-tum šu-ú ju-ú-um (AbB 10, 149, 5–6)
2. DIŠ:D:Marduk-na-ši-ir (DIŠ:D:AMAR.UTU-na-ši-ir) 2 *iki*
(IKU) *eqlim* (A.ŠÀ) *i-ja-am šamaššammī* (ŠE.GIŠ.Ì) *i-pu-uš*
(AbB 10, 204, 8–10)
3. *ma-an-nu-um ki-ma i<-ja>-ti na-zi-iq* (AbB 5, 273, 6'–7')
4. *at-ta-a ki-ma ja-ti a-na a-wi-le-e da-ba-ba-am ú-ul te-le-i* (AbB 10, 189, 6–8)

5. *ja-at-tam ú ka-ta ga-gu-um i-de₄* (AbB 13, 90, 13–14)
6. *aš-šum at-ta ja-at-ta-am ti-du-ú ù a-na-ku ka-at-tam i-du-ú*
me-ḥe-er ṭup-pi-ja šu-bi-lam (AbB 10, 176, 18–21)
7. *ú-ul* D:Marduk (D:AMAR.UTU) *i-li a-li-ja ú-ul* D:Šamaš
(D:UTU) *ilum* (DINGIR) *nu-um* (AbB 10, 178, 4–5)
8. *ma-nu-um ú-ga-li-ta-ni* (Spi dětátko, spi, str. 34)
9. *mi-in-šu ta-du-ur* (Atr. I, 96)
10. *ma-an-na-ši a-wi-il-tum ša it-ti-ka te-el-qú-ú-š[i]* (AbB 7, 187, 8–9)
11. *e-le-nu-uk-ka a-na ma-an-ni-ja uz-na-ja i-ba-aš-ši-a*
(AbB 11, 106, 11'–12')

Slovička (4)

<i>aššum</i> prep.	pokud jde o
<i>ikām</i> s.	st.c. <i>iki</i> , plošná míra (asi 3600 m ²)
<i>īpuš</i> v.	obdělal(a), osel(a)
<i>naziq</i> v.	je rozhněvaný
<i>dabābum</i> s.	mluvení
<i>tele</i> ʾi v.	smíš, můžeš
<i>gagūm</i> s.	klášter
<i>tīde, īde</i> v.	víš, ví
<i>meḥer ṭuppim</i>	odpověď na dopis
<i>šūbilam</i> v.	pošli mi!
<i>ilum</i> s.	bůh
<i>ālum</i> s.	město
<i>ugallitanni</i> v.	vzbudil mě
<i>aššum</i> conj.	protože
<i>tādur</i> v.	bál ses, polekal ses
<i>awiltum</i> s. f.	žena, dáma
<i>telqū</i> v.	vzal jsi
<i>elēnum</i> prep.	kromě
<i>uznum</i> s. f.	1. ucho 2. pozornost
<i>uznā-ja</i> s. du.	mé uši
<i>ibaššiā</i> v. du.	jsou

Překlad (4)

1. pokud jde o dům Ubār-Sîna, tento dům (je) můj!
2. Marduk-nāšir osel 2 iku mého pole sezamem
3. kdo je (tak) rozhněván jako já
4. ty (tak) jako já (to) lidem říci nesmíš/nemůžeš!
5. mou a tvou (záležitost) klášter zná

6. poněvadž ty o mé (záležitosti) víš a já vím o tvé (záležitosti), pošli mi odpověď na můj dopis!
 7. není (snad) Marduk bůh mého města, není (snad) Šamaš bůh náš!
 8. kdo mne vzbudil?
 9. čeho ses polekal?
 10. kdo je ta žena, kterou jsi vzal s sebou?
 11. komu věnuji svou pozornost, než tobě? (dosl.: pro koho (jiného) kromě tebe jsou mé uši?)

8 Numeralia

Číslovky jsou v klínovém písmu většinou psány číslicemi, proto je nemožné rekonstruovat všechny jejich tvary. Pouze ojediněle jsou číslovky zapsány pomocí slabičných znaků, a to především v dopisech a literárních textech.

8.1 Základní číslovky

Základní číslovky jsou nesklonné, stojí ve statu constructu, obvykle za počítaným jménem.

8.1.1 Číslovka *ištēn* „jeden“

Číslovka *ištēn*, f. *ištīat*, *išteat*, *ištāt* „jeden, jedna“ stojí zpravidla za počítaným jménem a shoduje se s ním v rodě:

<i>akalam ištēn</i>	„jeden chléb“ (akus.)
<i>zittam kīma aplim ištēn</i>	„dají jí podíl
<i>inaddinū-šim-ma</i>	jako jednomu dědici“
<i>lubārtam ištāt šūbilā-nim</i>	„pošlete mi jeden starý oděv!“
<i>išteat eleppam ippuš</i>	„vyrobí jednu loď“

Číslovka se může vyskytovat i bez počítaného jména, v takovém případě se k číslovce *ištēn* připojuje zpravidla částice *-ma*:

<i>aššum ina libbī-kunu ištēn</i>	„aby jeden z vás
<i>ana mahṛī-ja alākim-ma</i>	ke mně přišel“
<i>ištu pāna bīt-ni u bīt-ka ištēn-ma</i>	„odedávna náš dům (rodina)
	a tvůj dům (rodina) jedno (jsou)“

<i>Enkidu ana šāšim izzakar-am</i>	„Enkidu k němu, ke Gilgamešovi
<i>ana Gilgameš kīma ištēn-ma</i>	pravil: Jako jediného
<i>umma-ka ūlid-ka</i>	tě tvá matka porodila!“

8.1.2 Číslovka *šena* „dva“

Číslovka *šena*, *šina*, f. *šitta* „dva, dvě“ stojí za počítaným jménem, které je v plurálu:

<i>alpī šena šāmam-ma</i>	„kup dva voly!“
<i>nipātu ina bīt ararrī šitta kaliā</i>	„ve mlýně jsou zadržována dvě rukojmí“